

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.
Helyi előfizetési ár: 25 krajczár.
Előfizetési csopán a kiadók hivatalában lehet B-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadók hivatalhoz intézendők.

A lap szellemi részére a Nyílt-térre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések

Árszabály szerint számítatnak. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszközlőtetnek.
Bélyeg minden egyes beíratással külön 30 kr.
Nyílttér petü sora: 20 kr.

Üdvözet a tanítóknak!

Nógrádvármegye tanítótestülete a hét folyamán július 3-tól 5-ig, tehát három napon át fogja évi rendes közgyűlését Balassa-Gyarmaton megtartani.

Szövből üdvözlők falaink között a népnevelés buzgó apostolait, ismervén jól a multakból, hogy az ő működésük — bármily szerény alakban jelentkeznek is, mindenkor egy-egy lépéssel előbbre viszi a nemzet létalapjait szolgáló hazafias népoktatás ügyét.

Ime, most is értekezni fognak a felett, hogy népünk szellemi színvonalának emelése végett az 1868-ik évi népoktatási törvények miként volnának módosítandók?

Ertekeznek az „Erkölcseknemesítés”-ről, továbbá a „Tisztaság-, rend- és pontosságról”.

És tesszik ezt a tíz havi szorgalmi idő után jól kiérdemelt szünetnapok alatt, tehát a pihenés mellőzésével, hogy megvitatva a tanügy terén észlelt újabb fejleményeket, új tapasztalatokkal gyarapodva foghassanak majdan a jövő év munkájához.

Ily törekvéseket minden intelligens embernek hazafias kötelessége, töle telhetőleg, méltánfolni, pártolni; hisszük is, hogy július 4-én, mint a közgyűlés főnapján, meg fog telni a polgári iskola nagy terme; különösen reméljük, hogy ott lesznek a hatóságok képviselői, továbbá teljes számban azon derék ifjak, akik az ország számos vidéke közép- és felsőbb iskoláiból a napokban tértek haza.

Dieszérettel kell még kiemelnünk, hogy a vármegye tanítótestülete közgyűlése az éven is, mint többnyire, ünnepélyekkel köti össze; így ünnepély elsősorban Kosztka Mihály tanfelügyelő úr jubileuma, mely számára a legilletékesebb testület a tanító-ság rendez, s melyről lapunk mult számában előzetesen már megemlékeztünk; így ünnepély a kirándulás Drégelyre, hol Wagner István fogja „Szondy György jellemzése” című művét felolvasni.

Érdekes mozzanatai lesznek továbbá a közgyűlésnek az ismerkedési estély kedden, társas ebéd másnap és táncestély a tanítótestület segedelmi pénztára javára.

Tehát a társadalmi téren is kivánatos mozgá-lom fogja jelezni tanítóink gyűlését.

Ugyanazért őket újból szívélyesen üdvözlöve kiáltjuk: Isten hozta nálunk!

A millennárius kiállítás helyi bizottságának felhívása.

A magyar állam megalapítása ezredik évfordulójának jubileuma alkalmából 1896. éven Budapesten országos nemzeti kiállítás megtartása határozottat el, melyre vonatkozólag a nagyméltóságú kereskedelmiügyi m. l. r. Miniszter úr által kibocsátott és a közönséghez intézett lelkes szavú felhívásról bizonyára tudomást szerezni méltóztatott.

A kiállításra vonatkozó előkészületek immár szorgalmasan folynak, mert a kiállítás kezdetétől elválasztó idő minden pillanata kellőképen felhasználandó, hogy a kiállítás nemzeti iparunk híven legyen bemutatva és a kiállítás méltó része legyen a jubilárius ünnepélynek.

Az ezredéves kiállítás érdekének kerületenki leendő előmozdítására, az érdekeltek tájékoztatására, a központi intézkedések végrehajtására és általában a kiállítás körüli közreműködésre a kerületi és helyi bizottságok hivatalok.

Midőn ezeket becses tudomására hoztuk, van szerencsénk felkérni, hogy úgy a kerületi, mint a helyi bizottságok működéséért határozott pártfogásba venni és a nagy, hazafias célra való tekintettel támogatni szíveskedjék.

Mindenekelőtt tisztelettel arra kérjük, szíveskedjék saját hatáskörében is a kiállítás iránt az érdeklődést felkelteni és az arra hivatottakat a részvételre serkenteni.

Mint ahogy pedig egyeztet a kiállítási ügyek körüli teendők költségvetésnek egybekötve, másrészt pedig nemcsak kivánatos, hanem szükséges is, hogy a kerületi bizottság oly anyagi eszközök birtokában legyen, melyek által lehetőségek teljének, hogy a szegényebb sorsú, de ögyes és törekvő iparosok is résztvehessenek a kiállításban, mihez pénzbeli segély, például a földrajzi és szállítási költségek fedezése szükséges; ellátározta a kerületi bizottság, hogy kiállítási alapot létesít, melyből a felmerülő költségek fedezendőek lesznek.

Tisztelettel felkérjük ennelfogva, mikép becses adományával az alap létesítéséhez járulni és az által is a kiállítás céljait előmozdítani szíveskedjék.

Nagylelkű adományát szíveskedjék az ezredéves kiállítás b-gyarmati helyi bizottságához, amely általunk az alap kezelésével megbízott és a mely évenki rendes számadást fog tenni, beküldeni.

Végül, miután az iparosok egy része csak akkor lesz hajlandó kiállítani, ha kiállítandó tárgyára megrendelést kap, tisztelettel az iránt is felkérjük: szíveskedjék saját hatáskörében ily megrendelések tétele iránt körbenjárni s körbenjárásának eredményét velünk a további lépések megtétele céljából közölni.

B-Gyarmaton, 1894. évi június hó 3-án.

Gróf Degenfeld Lajos.

Kommerell Gyula, Aninger László,

helyi bizottsági alelnökök.

Debreczeny Márton,

h. biz. jegyző.

A szociális és anarchikus mozgalmakhoz.

Megdöbbenéssel hatolt itt is mindenütt Carnot francia köztársasági elnöknek meggyilkolása.

A szocializmusból kifejlődött anarchizmus eszközei nem válogat, hanem egyaránt indít merényletet a monarchia és a republika ellen.

Stomoru jelensége ez a XIX-ik század végének, melyet alaposan győgyítani kell.

Mi csupán házi viszonyainkra lépünk ebből az életből vissza, s rövid elmélkedésünk tárgyává tesszük, hogy miként kellene a bajon segíteni.

Gyakran tapasztaljuk a mindennapi életben, hogy vannak álfőnök, akik a nép tudatlanságát és hiszékenységét önző céljaikra, vagy a népszerecső hajhászának önző dicsőségére igyekeznek felhasználni s a tudatlan népet önzettség, káros mozgalmakba, erőszakoskodásba lovalják bele. Tisztelettel, nagybecsűséget érdemel azon törekvés, melynek célja a nép javán, tisztességes módon és alkalmas eszközökkel munkálni, de eléggé el nem ítélhető azon becsület, tisztességtelen, nyílt, vagy aknamunka, melyet a nép álfőnök csak azért fejtenek ki, hogy a népet felbujtassák, elégedetlenséget növeljék, teljesülhetlen vágyakat támasztanak benne s ellene uszítanak a jobbmoduának.

Be kell vallanunk, hogy Magyarországon a nép helyzete nem irigylendő. Be kell ismernünk, hogy eme súlyos helyzetet segíteni kell, de nem olyan eszközökkel, mint amiket a szocialista vezérfértek, ezek az áldástalan munkájú álfőnök választottak és igyekeznek alkalmazni.

Sietünk megjegyezni, hogy nemcsak az álföld munkás népe az, mely nincs megelégedve a maga sorsával, anyagi körülményeivel, hanem szinte az országban nyilvánul a nép elégedetlensége. Ezen azért, mert a dolog így áll, alkalmas és a helyzetet gyökeresen javító eszközökről kell gondoskodnunk, de nem arról, hogy a felvidék népet Amerikába szállítsa, lelkiismeretlen öngyök, vezessék a nép az által, hogy az álföld népének ögyét avatatlán, a nép vállára kapaszkodó vezérek intézik a bűnös ötlemezekre használják az egyszerű nép tudatlanságát.

Komoly jelenség az, mely nemcsak Hódmezővásárhelyen, de az ország különböző vidékein, kisebb és nagyobb alakban nyilvánul, mely magát a kormányt, a társadalmat s a nép ögyének vezetésére hivatott férfiakat méltán ejtethi gondolkodásba s méltán indíthatja arra, hogy a népet meg kell menteni az álfőnök önző, áldástalan munkájától.

De nezzük, hogy a szociális mozgalmak a nép elégedetlenségének tulajdonképpen mi az oka? A nép szegény, az igaz. A népnek nincs alkalma minden időben pénzt keresni, mert a gépek alkalmazása sok kézimunkát feleslegessé tesz, ez is igaz. Hogy egyik embernek többje van, mint a másnak, az is igaz, de mind-ebből nem az következik, hogy a vagyonosabbak javait osszuk fel, hogy a munka árát tetrazunk szerint szabjuk meg, azért, mert mi épen olyan emberek vagyunk, mint a földbirtokos, tőképezés és hivatalnok.

A legfőbb ok, melylyel a nép elégedetlensége szatitak az, hogy vannak lelkiismeretlen emberek, akik a nép előtt fenntartanak hirdetik, hogy a mai helyzet tartthatatlan, ma megadni nem lehet, fel kell ostanunk azt a sok föllet, mely a birtokosok kezében van. Tetszik a népnek az illesim. Aki ilyet hirdet előtte, azt tartja jóakarójának, arra hallgat, azt követi még a legnagyobb veszedelemben, meg a töltött fügyverek elé is.

Ilyen viszonyok között nincs vesztelgetni való idő, tennünk kell, hogy a nép sorsán segíte legyen, a lap-pongó, mesterségesen szított tűz kialudjék; de tennünk kell, hogy a nép megismerje azokat, akik vezérévé találják fel magukat, akik a népszerecső hajhászok, akik számukra lesznek és tulajdonképpen önhasznukat keresik, vagy az eszelsőség körjében szenvednek.

Ezt teheti a kormány, a társadalom és mindazok,

akik a nép javán munkálni hivatva vannak. Tehetik azt, ha kezeltfogva akarják betölteni nemes és szép hivatásukat.

Nagy hiba, hogy népünk, mint földmivelő ország népe, egyedül a földmivelést érti, egyedül a napzásmo-lást folytatja. Mig a mezei munka tart, addig van a népnek keresete, azután beáll a foglalkozás nélküli idő, beáll a szükség, melynek mindketteje alkalmas arra, hogy a nép a szociális tanok iskolájába járjon és maga-ba szívja az álfőnök ferde okoskodásainak átkos magrait.

Tessék a népet nevelni, hogy különbözget tudjon jó és rossz között tenni. Tessék a népet józanságra, takarékosra szoktatni és tessék a háziipart elajkíttatni vele, akkor lejár a nép vezéreinek s a nép a helyett, hogy kormák, közhelyeken heverve, döszölve, keres-ményét fészérelve lesi a szocializmus hangzatos, sokat ígérő, de soha nem teljesülő szavait, dologhoz lát, keres-ményét megbecsüli és nem fog teljesülhetlen vágyak után áhitozni.

Nem katona, nem csendőr az, mely megrendszabályozza a népet és elfojtsa benne a szociális tanokat, a versengés, elégtelenség csirját, hanem az, ha a népet szorgalomra, takarékosra szoktatjuk és megtanítjuk arra, hogy nyáron a mezőn dolgozva, télen háziipart folytatva, meg tudjon élni.

Mi a szociális mozgalmakat nagyon veszélyesnek tartjuk s épen azért sürgetjük, hogy a nép sorsán segíteni kell. Magyarországon, az áldott földön, éhen nem fog meghalni senki, a nép jóléte haladni fog, de ugy is akkor, ha a népnek lesz jövedelmező foglalkozása és nem lesz egyedül a mezei napzásmólásból kénytelen meg-élni. Ismétljük, hogy e körülménnyel számot kell vetni és sürgősen odaműködni, hogy a nép java alkalmas eszközök által mozdíttassék elő, akkor nem félhetünk a a nép mostani vezéreinek átkos munkájától, mely hogy úgy legyen, mindnyájunk óhajja.

Néhány szó a községi közigazgatás államosítására és a körjegyzők elleni támadáshoz.

— Irta: Nemo. —

I.

Mint tudjuk, a polgári házasságra vonatkozó törvényjavaslat, — mely az állam emberiségének erkölcsi és vallási életére nagyfontosságú, várakozáson felül — elfogadtatott a főrendi háttan.

Ezen törvényjavaslatnak általánosságban való elfogadása — kivétel nélkül — megdöbbenéssel a sziveket; s különösen azon sziveket, melyeknek birtokosai a még mindig betegségben sínlódó magyar közigazgatás alap-tengelyének kerekét forgatják: talán nem állítok valótlanságot, ha azt mondom; miszerint — kevés kivétellel — minden képviselt községi és körjegyző szíve azon remény-től áthatva dobbant meg, hogy most már csak valahára meg lesz a magyar községi közigazgatás államosítása; mert hisz a polgári anyakönyvek vezetése és a házasság teendőinek végzése, szükségessé teszi ezt.

A megdöbent szívek sorába tartozik az onyám is, azzal a kölönbséggel, hogy ő nem a remény, de a kétérték tekintetéből jött gyorsabb mozgásba; mert én meg mindig Tamás vagyok a községi közigazgatás államosításában.

Igaz ugyan, hogy a polgári házasságra vonatkozó törvényjavaslat részletes elfogadása is, most már bizonyos, melynek végrehajthatósága megvalósíthatására, kellő számú képzett mozgató erőre van szükség, mi megint csak úgy érhető el, ha ezen állami intézményt, állami hivatalnokok által hajtják végre; miből önként következik az, hogy a mai községi közigazgatás rendszerét — gyökeresen — átalakítani kell.

Amde mindennek dacára, a községi közigazgatás államosításának bekövetkezéséhez, nem nagy reményeket főzök és ha már be is következnek: akkor is féltem azt, mert azon az uton és módon, melyen — mint a lapok állításából sejtethető — a jöendő törvényjavaslat halad és kezdül, könnyen úgy járhat, mint télen a kezdő koc-solyár, hogy kocsolyája lábával előre fut, ő maga pedig hátrafelé risszaesik.

Ha pedig egy ily nagyfontosságú törvény, mely a haza minden egyes polgára ögyei legnagyobb részének fundamentumát képezi — ingadozó alakra helyeztetik; akkor oly óriási bajok és nehézségek szüleményezője lesz; mely nemcsak egyeseknek, de az egész magyar közigazgatásnak ártalmára, nem pedig hasznára lehet.

Eztel korántsem akarok a még ismeretlen törvény-javaslat ellen agítani, vagy azt állítani, hogy a törvény-javaslatnak oly alakban leendő megalkotására, melyet nemcsak a család, de a nemzet is — kölönbség nélkül — megörömi s megemésztlen birjon, hivatott kapacitás nincs; ellenkezőleg, azt mondom, hogy volna, csakis az anyagból, mely a földolgozáshoz használtatik — tartók; tartók s felek pedig azért, mert ezen anyag részben a már meglévő törvényeinkből, részben pedig az illető

vállalkozás elméleti képességeiből óhajtatik, illetve csodolatik megismeretést, mely által azután ismét csak ott leszünk, mint már többször voltunk, hogy a javaslatokból lett törvények, mint fogalmak szép és éles elmére vállalkoznak ugyan: de a végrehajtás a mások által is könnyen való megérthetőségükön nehezebbé.

És így ez önként világosságot vet arra, hogy nem elég az; miként valaki vagy jogász, mérnök, orvos, tanár stb. létező, elméleti képességeivel fogva törvényjavaslatot szövegezni tudjon, hanem az is szükséges, hogy kellő éles látása és tárgykörü ismerete is legyen arról, miképp mi módon lehet a közelben azt keressebb szíki erővel megvalósítani, azaz ki kell domborodni a törvényből a gyakorlati adatnak is; és ép a szövegben forgó javaslatnál van a lehető legugyabb szükség, hogy egy legyen az megalkotó, miszerint annak minden egyes szóból kiemelkedjék a gyakorlati tudakulom meggyilatkozása; már pedig, hogy egy oly törvényt nyervezzünk, melyben a gyakorlati oldal megvilágosodjék, a törvényt tanulmányozni kezd — végrehajtásra hivatott — elme által helyesen megértessék és okot ne adjon az oly gy. k. r. előforduló téves magyarázatra, — szerény nézetem szerint csak egy érhető el, ha a házasi ily fontos törvényjavaslatot elméletileg szerkesztési vállalkozni, a községek ügyeinek végzéséről és a mindennap más és más előforduló ügyek ismeretéről ott a helyszínen szerz magának tájékozást, mert csak így győződhetik meg arról, hogy az ő képeletük ha kell tágabb, hol megint szélesebb korlátok közé vinni.

De van még egy mód eme nagyjelentőségű művelhetési helyes anyag szerzése, ha az egyes községi közigazgatási ágak elméleti és gyakorlati ismeretösszere, pályadíjak tűzettek volna ki, mely által eléretett volna az, hogy a községi közigazgatás pályán napraszemköd jelesseink, a legjobb tudomásuk és tehetségükkel kifolyólag, vállalkoztak volna a mű elkészítésére; ezáltal nem lett volna a törvényjavaslat elkészítésére hivatott és kisbábú, csakis adatot nyert volna, az ő elméleti mag. képességeinek érzékesítéséhez; és a több szak. könyvből bővebb tájékozashoz juthatott volna, hogy mi módon lehet a mostan uralkodó papírral gyógyítani, mely egy a községek, mint az ügyeket végzőkre ódvos lenne.

Ezen elmondottak által, távol legyen tőlem, még egy előttünk ismeretlen törvényjavaslat fölötti kritikum, de meg magyaráz kimondva, nem úgy akarok feltűnni, mintha elég magas szemfilyűségnek tudnám magamat arra, hogy egy ily törvényjavaslatot alkotni tudó éles elmet megírni képes lennék és ezért előre is kijelentem, hogy ez csak egy szerény vélemény, egy községi közigazgatási naprakész szívének indulatából folyó megnyilatkozás és a gondolat, eszme szabad — talán nem helytelen — szárnyalása.

(Folytatása és vége következik)

Tanúgy.

A „Nógrádi Lapok” mult számát kíváncsian vettem elő, azt hittem, találok benne nemcsak szépen kidolgozott, hanem a valóságnak teljesen megfelelő tanúgyi cikkeket; kettő volt benne, az egyikben nem csatlóltam, abban, mely Kosszta Mihály kir. tanfelügyelőt melfatja, mint jubileuma előkötésben megünniseltének tartok, a másik cikket átvettem — reményemben csatlóltam. A polg. iskoláról szóló Aliquidról eredt cikk nem felit meg a valóságnak. (A polg. isk. alatt a főosztályokat értem, a leányiskolával nem foglalkozom, arról a bírálat mindenkori csak dicshimnusz.) A főiskolára vonatkozó jelentés elfogulatlanabb lehetett volna akkor, ha a cikket az összes osztályokban tapasztalt vizsgákról ír egybehangzólag. Kiragadni egy osztályt a hatból az az az osztályfőjöt emelni ki, nem tárgyilagoss. Ilyen bírálat nem egy az polg. isk. tanítási rendszerével. Ott az osztályfőnök munkája csak annyiban több, hogy ellenőrizi a mulasztásokat, a tanulószízekon jelentés tesz osztályáról, felelős annak fegyelmi ügyeiért, a tanításra nem terjedhet ki figyelmessége, mert más osztályokban is tanít, a tanítás eredménye a többiből, a szakelődöttől függ. Az osztályfőnök ott jár felelősséggel és nagyobb érdemekkel, a hol egy vagy két tanítóra vannak bízva egy-egy osztálynak a tárgyai.

A polg. isk. IV. osztályát azon eredményben, melyet a cikk egyik szakaszokájára csupán az osztályfőre fen. szorgalmat és elismerésre méltó munkálással hozta hatott a polg. főiskolánál működő tanár majd mind, az osztályfőnök a 12 tárgyból csak kettőt adott elő: az irályt és a földrajzot.

A polg. főiskola I. o. párhuzamosa vált a mit a k. községi aligha tud e párhuzamossá a tanítótestület tényleges, semmivel nem kárpótolt kétségéből állott elő. Az I. osztálynak a) része sokkal jobb volt mint a b) rész, nem mintha az osztályfőnök vagy a kiválóbb figyelmesség lett volna annak az eredményezése, hanem mert valószínűl az a) osztályba a jobb tehetségek kerültek. A IV. osztály nem vált be ilyenek, középzerű, olyanoktól tudom ezt, s kik pedig figyelték az összes osztályok vizsgáit, tanítottak azokban s 1—2 osztály vizsgáit sikerültebbnek mondták a IV. osztályénál.

Nem tudni hát miért rója fel a cikk többek fíradását egynek, miért rója fel az összes osztályok haladását egy osztálynak, mikor az idei IV. osztály volt a legcsodálatosabb, a mi szorgalmára is hatott.

Ha valahol szakszervező a díró, testület oktat, ott általános eredményről van szó, a miről a cikk is megemlékezik, azt pedig sem az osztályfőnök, sem az igazgatónak, hanem minden egyes tanárnak tudnihi be. A polg. iskolánál sem az osztályrendszereben, hanem az egyes szak. köreket mutatkozhatnak feltűnő haladás vagy elcsúszás, ha ellen sem súlyozná egymást a sok mindenfélé tárgy.

Bármilyen sikerrel legyen a vizsga, arról nem lehet egyenlősséggel a tanulóknak és tanítóknak egy évi mun-

kájára következtetni. Az évközből kifejtett lelkiismeret és munka a legjobb biztosíték, ennek az ellenőrzése többet érne a vizsgai tapasztalatoknál, ha elfoglaltság nem vezérelne ott is egyeket.

Későbbben bővebben fejtem ki a vizsgarendszerre vonatkozó nézeteimet s annak miként való megvalósítását.)

Aliquid.

Lapunk mult számában a tanúgyi rovat inkább csak általános tudósítást közölt, nem pedig bírálatot a vizsgákról. Szívesen fogadjuk a tárgyilagoss. kritikát a tanúgyi fejlesztése érdekében, de azért nem kell annak a collegialitás rovására történni. A 4-ik osztály vizsgáit azért tartottuk sikeresnek, mert ott a legrosszabb tanuló is tudott valamit s 34 körül csak 1 bukott meg. Tehát a legrosszabb tanuló is tanult valamit, hogy azt az életben felhasználja. Mert utóvagy is — azon scholae, sed vitae discimus — Végül meggyőződünk, hogy bármily kedves a polg. főiskola tanítónak, azokról dicshimnuszokat nem szövegünk. Szerk.

Béna tagja volt a „Nógrádvármegyei tanítótestület”-nek a nógrádi kör. Nem kutatjuk az okokat, mik tették bennár, de hogy okok voltak, tanulóviszonya a tanítók ügy-szerűtetlen is hajótörést szenvedett társulási szellem.

Folyó hó 25-ike óta azonban minden megváltozott, egy megfigyelőt tanítókör kelt előre a régi romjain s így a megyei tanítótestület egy nagyon is szímet terő taggal erősödött.

A tanítótestület még 1893. évi október hó 26-án és 27-én tartott közgyűlésén kimondotta, hogy a nógrádi kör hosszú haldoklásán segitene kell s ezért megbízta Vilesek Gyula kismaroszi ügyhuzgó kitűnő tanítót, hogy öbrészre előre ha lehet a már történelmeket szánt kört.

Kosszta Mihály a figyelmét mindenre kiterjesztő kir. tanfelügyelő lelkes felhívása és Druga József testületi fíradhatatlán elnök támogatásával Vilesek Gyúsen szerkesztett sorában fel is hívta a nógrádi járás tanítóit a tömörítésre s újja alakulására s a tanítók 26-ka meg is érte a kor intő szavat f. hó 25-én Rétvágra gyűlékezve alakult ölsére.

A tanítótestület választmányára Vilesek támogatására s a testület íránt utalán táplált kétélyek szétszórására Wagner István választmányi tagot küldötte ki. Wagner első sorban is öbrözölte s majd lelkiesítette a tanítókat, azután velük tiszteltet Balás Ferenc főbíróiát, majd Kubinyi Endre plebánosnát, mindkettőnél mint a tanúgy igaz bajnokainál, a tanítók valódi barátainál.

Az ölest Orosz Pál a kör elnöke nyitotta meg, majd elnöki lemondójában öbrözölte a kir. tanfelügyelőt, a tanítótestületet és a tanítókat, áldást kérvén mindannyiok működésére.

A kör méltatván, elnöke majdnem két tizedes buzgalmat, fíradózkait neki, egy a vele lelépő tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetelszavazott, sőt az elnököt örökös tiszteletbeli elnököl választotta.

Az ölest öbrözötte Vilesek adván elő azután megbiztatása indokait, majd programjátfejtette ki, mi a tanítók, de Wagner István választmányi kiküldött helyesléssel is találkozóan, az utóbbi lelkesítőleg öbrözölte a tanítókat.

Vilesek az egybegyűlést egyhangú véleménye alapján köszönetet mondott a kör felelőssége érdekében tett intézkedéseiről a kir. tanfelügyelőnek, a központi választmányának s kiküldöttjének Wagner Istvánnak.

Az új kör elnökeül egyhangúlag az elfíradni soha nem tudó Vilesek Gyulát, alnöke: a rég kipróbált tanérőt, Turóczy Gábot, jegyzőül: Walcz Részó ifjabb tanítót, pénztárossul: Makay Sándort, kinek a testület érdekében kifejtett tevékenysége nem egyszer volt tapasztalható, könyvtárnokul: Glaz Nándort — kihez a kör szintén szép reményeket fűz — választotta.

A tagdíjak beszedése Makay Sándor erős kezébe kerülőv 9 frtnyi eredményt érte el — a nógrádi körben eddig alig látott valami. A kör könyvtárát egy bizottság fogja átvinni. Az alapszabályok módosításához előadól a kör Vileseket választotta, a kir. tanfelügyelő jubileumán a kör öbrözölő íratát az új elnök adomlja át.

Körmessere is volt a tanítói javadalmak rendezése érdekében, minnek eredménye, hogy a kör egyelőre figyélő állást foglal el.

A délutáni órákba nyúló ölsé végre kir. tanfelügyelőnek a tanítótestület központi választmányának s Wagner István kiküldöttének, továbbá Vilesek Gyula elnöknek fíradózkait jegyzőkönyvi köszönetet szavazott s tiszteletbeli tagokul Balás Ferenc főbíróit a valódi tanúgybarátot és Kubinyi Endre rétsági plebánost mint tágabb körü tanítót s a tanítók igaz barátját tiszteletbeli tagokul jelölte ki. Az ölest közhied fejezte be, melynek első: Orosz Pál által elmondott tisztja Kosszta Mihály kir. tanfelügyelő, a második Vilesek Gyula által mondott pedig Druga József testületi elnök s Wagner István életelésével végződött, melyek a Tivizi sodronyain csakhamar tova is szállottak. Pohár köszönetül nyertek meg a két tiszteletbeli tagjelölt: Balás és Kubinyi, a volt elnök, az új elnök, Orosz Jenő lelkes stb.

R — s. —

Nógrádi (palóc) nyelvtörténeti különlegességek.*

Baloghy Dezsőfő.

I.

Sávos-Kub.

Egy mult századelőtől szolgatárjani határjáró pörben következő részletek találhatók: „Es innen egyenesen mindennel keresztekkel megjegyzett fak között Zagy-

* Oly elvölő indultam, hogy nagy óvda dolgok többnyire a szegények állerei, a sok kicsitől létezőnek, iparkodtam már mint a palóciz szolgatárja folyjegyzei minden csekély sajátágot, mit a nép ajkáról elstem. Kiszétegettem a M. Nyelvro XXI. feje. a Magyar Tájcsatárban „Karancs vid.” Így vármegyeim levéltárnaká, lévén, haladéktalan hozzá láttam a régi iratok nyelvtörténeti szempontból való átkutatásához. Szervény gyűjteményem a nyelvtörténeti szótárba be nem juthatván, részben a Nógrádi Lapok mai évfolyamának adtak közöl. Ebből van szerényesen egy pár egészen nógrádi (palóc) különlegességet — a saját egyszerű fogalomlogikai módszerem útján bemutatni. Szerző.

várol Vecseklőre, a Medves erdein keresztül vevő uton atlag hagyva annak tul ismet két kitérsző hanyásokat kikhez Circeiter tiz lépésnyire egy öreg tollgyán s egy eserfan réti kereszt jeleket is mutatnak, mely hanyásokat Sávos-Kubon Vecseklőn feylül hanyásoknak neveztenek és azokat az megerít Zagyrai és Salgó-Pusztá határokna végso képpen villottak lenni.

Utánnéve, azon meggyőződésre jutottam, hogy ez a Sávos-Kub alig lehet más, mint Somoskő. Hogy aztán illető jegyzőkönyv írja, hogy mint jutott hozzá a reglől Somoskőnek íratott várat s illetve helységet a 18-ik században ilyenén pogány hangzásu néven jegyezni: történeti emlékezet — vagy néphagyományi ut? — ki nem nyomozhattam. Nem maradt tehát más mint magát a nevet állítani vizsgálozók ele: ha mit tud, valjon mag-magára.

Hogy a »csap« »szab« (sövény) »szó« »ször«-félelkel rokon »sáv« mit jelentsen, köztudomásu: »szélesebb vagy keskenyebb, esikforma vonal s kelmén, szöve-ten.« (Hallgaj) De mi lehet az a »Kub«? ez a szokatlan alany, melyről az állítatik, hogy »sáv«.

Erre nevez — eltekintve az öleso dicsőségétől: — rámutatni, hogy a Somoskő utórészének megfelelő, — tehát — kö — lassuk: — esiszoljunk várat várral: A temesgyei »Kubin« az Árpádok korában mint az eltűnt »Keve-vármegye« székhelye »Keve vára« nevet viselt. Mennyiben pedig »Keve« a m. »kő« (kova) nagyon közel áll a föltevés, melyszerint a Kubin »Kub« törzse is a »Keve«-nek felel meg.

Témanak tehát: Ha »keve« = kö, valjon »kub« nem-e szinte = kö?

Az ember ugyanis, ki istenét a saját képre teremteti, a földalukulások s hát főké a heggyek is személyesíté. A heggynek van háta, van málja, gerince, nyaka, szirtje, sőt lába is s csak ép a chif 3 oeuvre a a feje hiányozt. Ismerve nyelvünk bölcs génusát, ez csaknem lehetetlen.

S hát én ezt a fejet ép a »kub« (kup) szóban vétem feltalálhatni. Kisértük a heggy nyakára, szirtjére helyezni, valjon oda illik s így oda való-e?

Hogy a »kup« — »kub« fejet, — főt jelentett, arra nézve — nehogy szertelenbe csapjunk — tanukép elég csak a töröknek tartott »koponya« — »gabona« (buzafaj v. ö. »kepe« — »keve« = egy köteg buzafó) továbbá »kupa« (halalfó), »kába« fejbajók: »kefe« (vö. fosú) »söt kopöny« és »sapka« (v. ö. indgermán »capotte« »capuchon«, »kappe« stb) közös eredet szócsoportot is fölhozni, mennyiben t. i. a fejtakaró esuklya útján jutott nevezhez: tehát feji fogalom.*

Különbön kellő elég lenne csak a »kap« (szájjal bekapni valamit) cselekvés hang (clamor conamitans) főneve a »kép« s majd a »kopál« (koppan a foga) szónkra utalnom, hogy a »kub« főisége — kapitalisága a tudományos-igazság színvonalára emeltethessek.

S íme, oda jutottunk, hogy a fő (teto) fogalmát a kö fogalmával összekapcsoljuk.

Ha a »bérez« »szirt« — »Uhangyán a jelzői »kő«-előtagot képes átvitlen követ jelenteni, mert ne vállamithata — rögzithette vala a »kub« (kup) szót — a nyelvet alkotó és a kö fogalom névszavává? — annyival inkább, mert a heggyek teteje (= feje) rendszert kopár, kopaszok, vagyis szikla szokott lenni.***

A hangzói skála tehát »kub« — »kup« »kov« (kova) »kav« (kavacs), »keve« és »keő« »kő«.

»Sávos-Kub« tehát ezek szerint a m. réteges, oszlopos, soros-kő. S ha mármost követ, közetet keresünk; melyre a »sáv« jelző rá illik, az kétségkívül a somoskői hires-hajlott oszlopzatú cserkő (bazalt) lenne.

S mennyiben föltevés, hogy t. i. »Sávos-Kub« »Somoskő«-nek felel meg, megállja a sarat, érdekes ezen nyelvtörténeti adat az ugynevezett népetimologia szempontjából: — mennyiben feledvén a »sáv« s meg inkább a »kub« jelentését — hasonlítással élvén, az egészet átmodernizálta »Somoskő«-vé; noha romnak — legálabb jelenleg a tájon nyoma sincs.

Hírek és különfélek.

Szontagh Pál val. bel. titk. tanácsos főrendiházi tag, az országgyűlés ölséinek berendezése után hazakeresvén, pihenő-helyül a »szélyi fíradó« választotta, borá ő excellenciáját mára várják. Peldáját követhetnek más nagyurain is, akik — sajnos — többnyire külföldre mennek ödlüni, holott a honi fíradó kellő pártolás mellett szintén fölemelkedhetnének a földölkie színvonalára.

Gróf Zichy Ferencz senior kir. tárnokmester úr június 27-én Balassa-Gyarmaton járt, hogy mint az itteni róm. kath. egyház első kegura, a királylátogatás alkalmából, az időbehatása által már megrogzált templomot, stakértő közeg kíséretében szemlélyesen megvizsgálja. Ő excellenciája bejárta vizsgálat után az egész templom gyökeres kijavítását elrendelte. Ez is egyik monumentuma lesz tehát a királylátogatásnak, s a helybeli róm. kath. hívek hálaak lehetnek a kegyes patronus intézkedésért.

Soltosvzky János alispánunkat nevenapján (jun. 24-én) igen sokan öbrözölték. A vármegyei tisztikar Tihanyi Ferencz főjegyző vezette az alispán elé, s szívesható szép beszéddel tolmácsolta a tisztikarnak a szeretett alispán iránti meleg és őszinte érzelmeit.

Dr. Pulszky Ágost jun. hó 27-én jelentette be az országgyűlésben lemondását országgyűlési képviselői állásáról.

* Mindezekről nagyobb keretben sok érdekeset lehetne elmondani.

** Arra, hogy volt egy fejeltentett »tet«-féle szónk kellő bizonyosság a »kup«-ből »kupraj« »kupras« »koszos«-nak teljesen megfelelő »tetü« (vö. tető) vagy is feji, fejbeli.

*** V. ö. Tergion (Triglav három fej). Továbbá a román-brit cap-eapo stb. — fok (előhegy, heggyok) tulajdonképp egy fekre személyesített heggyok, földrészt feji. V. ö. továbbá »kup« és »kapni« »kő« és »fogni« analógiait. Szerző.

Stesser József m. kir. belügyminiszeri miniszeri tanácsos úr, a nemzeti színház és a m. kir. operaház b. intendánsának jól talált arcképet közli az „Ország-Világ” képes lap. Az arcképet a miniszeri tanácsos úr sikeres működésének leírása egészíti ki; nem kis elégtétellel és örömmel tölti el ez minket, balassa-gyarmatiakat, kik ő méltóságát büszkén valjuk a magunkénak.

Az uri bandérium, mely szeretett királyunknak Balassa-Gyarmatra való bevonulását kedvessé, látványossá és emlékeztetéssé fogja tenni, megalkultnak tekinthető. Ugyanis örömmel értesülünk, hogy Herchold Artur gróf, aki dalja szép alakjánál fogva leginkább hívatott a bandérium vezetésére, a vezetést elfogadta. Az uri bandérium, igen helyesen, az öltözet és felszerelés tekintetében a nógrádi hagyományokat fogja követni. A fekete kalpakon ott lesz az ezüst halálfej; a Zrínyi-féle rövid fekete menter, mely iránt az ösök, miként ez megöröztött festményeinkből látható, — különösen rokonszenvezek. A sötétpiros nadrág és a citromsárga korvórnál csizma szintén nógrádi dísziselet. A lótarak mindkét oldalát nógrádrármegye csimre fogja díszíteni. Azóta, mint értesülünk, ismét történetek jelentkezések is így remélhető, hogy a tagok száma 40-re fel fog szaporodni.

Hontvármegye főispánjaul, mint értesülünk, **Leotyánky Sándor** alispán kir. tanácsos úr van kizemelve. Ha e hír megvalósul, úgy ebben a tényben az igazi érdemek méltó diadalát látjuk kifejezésre juttatni.

Az őszi hadgyakorlatok. Emleltük már, hogy alispánunk a mult hét nagy részét a székesfevárosban Budapestten tölté, hol a kormányfő főispán úr ő mlgával egyaránten iparkodott a vármegyei intézőknek ércényt, továbbá némely irányban információt szerezni. Fáradozásukat siker koronázta, amennyiben belügyminiszter úr ő omiga tekintettel arra, hogy a királylégatus alkalmából a vármegye oly telemes kiadásokat kénytelen tenni, mit a törvényhatóság május 31-iki közgyűlése által megvárszozott összegek által fedezetüket csak részben nyerik a tekintettel arra is, hogy a megye országos érdeket szolgál a királyi áll fogadtatásával, a miniszter úr a székház átalakítási költségeinek részbeni fedezéséhez huszszor forintot biztosított a megyének. Az utóbbi napokról főljegyezhetjük, még, hogy **Görgei József** ezredes, cs. és kir. lovastestőr századparancsnok szintén napokig tárgyalt az alispán urral a végett, hogy az ő felsége udvartartásához szükséges háttas és kocsiok (stb) kellőképp elhelyezhetők legyenek. Nem csekély feladat ez, ha megmondjuk, hogy háromnegyzsára tehető az udvar és az itt megjelenő katonabátóságok lóállománya, s legelője is ugyannyira kell még számot tartanunk a polgári batóságok és egyes urak részéről. Ugyancsak a mult hétben a m. kir. Államvasutak részéről számos mérnök jött Balassa-Gyarmatra, hogy az e-rtérgom-nána—b-gyarmati vonalat a királylégatus a alkalmából felőlvizsgálják. Egysszóval akad itt most a batóságoknak rendes tencdőkben fölöl elég mas rendkívüli dolgok.

Érdekes vendége volt a mult hét közepén városunknak **Reményi Ferenc** cs. és kir. sorhajó-zászlós szemé-lyében; nevezett tiszt, ki rokoni látogatására jött hozzánk, a mult évben Ferenc Ferdinánd főherceg praesumptiv trónörökösét az „Erzsébet” hadihajón tett világkörútnja kísérté, s érdekes tudósításaival a magyar hírlep olvasó közön-ségét ellátta. A fiatal hajótestist az utazás befejeztével azon kitüntetésben is részesült, hogy a főherceg világkörútnja leírásának magyar egybeállításával lett. Bécsben megbízva.

Áthelyezés. Tóth Sándor m. kir. honvédszázados, népfelkelő nyilvántartó tisztet a m. kir. honvédelmi nm. miniszter úr a balassa-gyarmati zászlóaljhoz áthelyezte. Nevezett százados az előtt éveken át volt az itteni honvért-tisztikar és társas életüknek egyik népszerű kedves tagja, utóbbi állomáshelyéről Trencsényből már megérkezett.

Eljegyzés. Szilassy Margit kisasszonyt, Szilassy Béla primás-uradalmi kastóár, megyebiz. tag és neje sz. Farkas Mária urnő kedves, művelt leányát, június 21-én jegyezte el Dejtáron **Hollady Nándor** úr.

Hymen. Brezowsky Imre f. hó 24-én esküdtött Könczöl Gizella úrbölgynek a nógrád-bercezi r. kath. templomban örök hűséget. Az esküvő kedélyes estebéd követte Walla László úr vendégszerető házában Gután.

Póta.—Pál napja az aratás megkezdésének hagyományos napja. Felvidéki tőljaink nagy csoportokban indulnak le a rónákra, a hol reng a káliszteger. Dudaszó és tánczszal vonulnak régig könyvedén B-Gyarmat fő-utczáján, míg néhány hét múlva nehéz megrakott szekerekkel viszik utjokat hazafelé minden szocialis és anar-chikus érzelmektől menten.

A Madách emlékügyi bizottság Seitorosky János alispán és emlékügyi bizottsági elnöknek vezetése mellett jun. 28-án ülést tartott, mely alkalommal Pajor István kir. tanácsos úr előzetes hírlata alapján felőlvizsgálta a b-gyarmati polgári iskola tanulóitól beérkezett pályamű-veket. A bizottság az első 40 koronás díjat Zolnay Lászlónak, a második 25 koronás díjat Jakabovics Bélá-nak, a harmadik 15 koronás díjat Huczez Ervinnek ítélte oda. A losonci fogymásümből és tanítóképzédből pályaművek nem érkeztek be, és pedig azért, mert a bizottság és a jelzett intézetek közt fennforgó úgy mely Kovács Ferenc és társai felelőssége folytán a nm. m. kir. közoktatásügyi miniszteriummal van felterjesztve, még a czimzett miniszterium által 4 év óta elintéztést nem nyert. A bizottság megörögteti az úgy elintéztést.

Nyilvános köszönet. Seitorosky János vármegyei alispán köszönetet szavaz fotód Hottovinsky Károly b-gyarmati róm. kath. esperes-plébános urnak, a „Mária Valéria” vármegyei közkörház alapja javára tett 50 frt adományaért.

Nógrád a Közügyért” mindent megtesz: áldoz a kultúrának, a hazának! Csak azt a felírást, amelynek a székház homlokán ragyognia kellene, nem tisztítja meg, azt a közmondást tartva, hogy: „a jó bornak nem kell éregeti”.

Táncmulatságok. A nógrádrármegyei tanító-testület — B-Gyarmaton tartandó közgyűlése alkalmából táncmulatságot rendez júl. hó 4-én este 8 órakor a

fürdő-helyiségben, kedvezőtlen idő esetére a Balassa-szálló emeleti termében. b-gyarmati ált. ipartestület pedig — székháza javára júl. hó 8-án tartja tánc-mulatságot a podluszányi cseres erdőben.

Gyilkos merénylet Zubovics Fedor ellen. A P. H. a következő sajnós esetről hoz tudósítást: Zubovics Fedor, a világszerte ismert bátor lovas és király-sportman ellen a szolgálatból elbocsátott lovása gyilkos merényletet kísérelt meg. Zubovics szombatban a fővársban időzött s az esti vonattal utazott haza a Verőce mellett fekvő birtokára, az ugynevezett Migazzi kastelyba, a hová Verőceéről loháton ment. A mint Zubovics a kastely udvarán lévő istállók közelébe ért, elbocsátott lovása a háta mögé került s orozva belé-dőlt a kezében tartott vasfúval. Zubovics akkor a többnyire magával bordolt vesérvolteréből a merénylet-re lött s annak közcsuklóját átlátte. A lovaszt a nem várt övedvelem annyira megfélemlítette, hogy futásban keresett menekedést, a batóság azonban még annak kézre-kerítette. Zubovics, mivel a sturás erejét lovagló kabátja méréskelte, nem nagyon súlyos sebet kapott. A merénylet ellen a följelentés az illetékes kir. törvényszéknél megtörtént s a helyszínére dr. Megyery István kir. alügyész és dr. Vida Géza kir. törvénzéki bírójun. 28-án utaztak el.

Díszkuglizás fog tartatni július hó 3-án a délutáni órákban a gazdasági egyes mintatelepen. A meghívók már ki vannak bocsátva. Akik véletlenségből meghívóhoz nem jutottak, szíveskedjenek aszírnt Fáy Árpád urhoz fordulni.

Tizezerháromszáz forint iskolai segély lesz. 100 frtos stipendiumokban, a legközelebbi tanévre, mely 1894. év őszén kezdődik, az állami erdőtisztek azon 6- és leánygyermekrei részére adományozva, kik gymna-siumokban és reáliskolákban, vagy a selmeczlányi m. kir. erdészeti akadémián, illetve leányiskolákban, vagy női tanítóképzőkben fogják tanulmányaikat folytatni s eddigi bizonyítványaik szerint „jó” és „jeles” osztá-lyzattal bírnak. Kérvényeiket, batósági vagyonbizonyítvá-nyal is ellátva, legkésőbb f. é. július hó 8-ig az „Állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap” bizottságára czimelve Budapestre, a földművelés-ügyi miniszteriumhoz kell beküldeniök. A hatalmas stipendium betharmadrésze fiúknak, egyharmadrésze pe-dig leányoknak adatik ki.

Az évi vizsgákat a zárdában június hó 27-én tartották meg ng. Farkas Mihály ez. kanonok és f. d. Hottovinsky Károly alesperes elnökelete alatt számos tanúgy barát s a szülők élénk érdeklődése mellett. Mint a korábbi évek során, úgy az idén is a legszebb eredményt észleltük a paulai sz. Vince-rendtiszteletű nővérek által vezetett e bat osztályú leányiskolában, melyben az előirt miniszteri tanterv szerinti tanítás semmi esetre sem szenved azáltal, hogy itt a vallás-erkölcsi nevelést intensiver módon esz-közik, mint többi iskolákban. Harmadrészt tanulója volt az intézetnek, tehát oly szám, mely ugyancsak sok munkát adhatott a négy tisztelendő nővérek, kik egyszer-

emind a kézi munkákra is alaposan tanítottak a leánykákat, miként azt a munkakiállításon fenyesen igazolta. A nővérek mellett különbs dícsérettel kell kiemelnünk t. **Kla-csánszky József** helyb. róm. kath. káplán meg, ki tárad-ságot szintén nem ismerve, a hitán összes elemeire és a bibliai történetekre tanította a leánykákat, úgy hogy azt ők, mint észleltük, nemcsak megtanulták, de mégis szerettek. — **A balassa-gyarmati izr. elemi népiskola zár-vizsgái** pedig június 24/25-én tartattak meg a szülők és tanúgybarátok élénk érdeklődése mellett. E vizsgálatok eredménye szintén teljesen kielégítette várakozásunkat: a tanítás a kor és a paedagógiai követelményeknek megfe-lelő volt. A tanulók feleletei különösen a magyar nyelvtán, és a számtanból annyira kitűnőek, hogy Szilágyi Mór ügyvéd az iskolaszék világi elnöke, indíttatva érezte magát az iskolaszék teljes megelégedésének adni kifejezést a tani-tói kar hazafas működése felett. Az iskolaszéknek azonban figyelembe ajánljuk, hogy a kétnemű tanuló ifjúság által igen nagy számmal látogatott ez iskola felszerelési hiányo-sak; holott tudra lévő, hogy a tanítás sikerének egyik alapsfeltétele, miszerint a szükséges taneszközök a tanítók rendelkezésére álljanak. Hiszünk is, hogy jövőre nem lesz okunk e miatt féltelől.

Kossuth Lajos szobrára Zeke Kálmán kir-jarisbíró úr az országos bizottság 756. számú gyűjtő íven következő adományokat gyűjtött össze: Zeke Kálmán, Gubecz Mára (egy pernek az eredménye) 3—3 frt, Tomis József, K. L. Balas József, Szilágyi Mór, Petrich János, Heffler Richard, Scheiber Mór, dr. Domán Zsigmond, 1—1 frt, Lövi Bernát 50 kr, Tornos József, Hutnik István, Breitenlechner Ferenc, 20—20 kr, Szamkö János, Habel András, 10—10 kr, összesen 16 frt 30 kr, mely összeget Zeke Kálmán a pesti bazi első takarékpénztár egyesülethez küldötte el jun. 26-án.

Ca. kir. szab. biztosító-társulat. Május hó 23-án tartattak meg ezen társulat rendes közgyűlése, melyben az 55-ik üléstérre (1893) vonatkozó üzleti jelentés és szárszámadások beterveztettek. Ezekben a következő jelen-tékenyebb adatok foglaltatnak: Életoztály: Az említett érben elfogadott hit. 12,483, 990 frt tőke és 34. ezer 811 frt érvjárdék összegre ruának. A biztosítási állo-mány 1893. év végével kerek 72 millió és 187,260 frt érvjárdékot tett. Halál- és életetes biztosítások után 1,250,283 frt 48 kr. fizetett ki. Ezenkívül függő károk részére 267,025 frt helyszertelett tartalékba. A díjtartalék 1,373,043 frt 38 krral szaporodott és tesz 15,8 millió forintot. Az elemi biztosítási ágakban (tűz és szállítmány) a díjbevétele 6,840,806 frtot tett. A visszbiz-tosítók részletének levonása után 2,303,883 frt 62 kr. fizetett ki. A kártartalék 478,803 frtot, a díjtartalék 1,809,785 és a több évi biztosítások tárcája 23,085,997 frtot tesz. A kamatlábának ujabbi csökkenésére való tekin-tettel az életbiztosítás külön nyereség-tartaléka erősbíté-sére ismét 100,000 frt fordíttatott. Ezen összeg levonása és leírások keresztülvitele után 338,258 frt 70 kr. felesleg

Kérjen ön csak „Zacherlint”



Kérjen ön csak „Zacherlint”

Kérjen ön csak „ZACHERLINT”

mert ez a leggyorsabban és legbiztosabban ölsz szer mindennemű rovar

kiirtására.

Mi szolgátna világosabban utólrhetetlen ereje és jósága mellett, mint óriási elterjedtségének sikere, melynél fogva nem létezik más oly szer, melynek forgalmát a „Zacherlin” legalább tizenkétzer fölül nem mülja.

De kérjen mindenkor lepecsételt palackot és csak olyat, mely a „Zacherl” nérvvel van ellátva. Minden egyéb értéketlen utánzás.

A palackok árai: 15, 30, 50 kr, 1 frt, 2 frt. Zacherlin-megtakarító 30 kr.

Elárnsító helyek:

Balassa-Gyarmaton: Cserrényák György, Kanizsá Ödön, Felsenburg Ti-vadar, Vilim Gyula, Benkő József, Stommer Károly, Hammer Mihály, Eben-führer Lajos, Winter Ármin, Ipolyváson: Dombó Károly, Salgó-Tarjánban: Holcsey Gusztáv, Majernik József, Mandl Gábor, Okolicsányi Lajos, Grossberger Miksa, Körey Dániel, Both, Csábon: Jörzs Dezső uraknál.

marad. Összalkul részvényenkint 62 frt (2 frttal több mint az előző évben) fizetett ki. A díj- és nyereség-tartalékok meghaladják a 19 millió forintot és következő tételből állanak: Az életbiztosítás díjtartaléka: 14.685.995 frt. A tő- és szármánybiztosítás tartaléka: 1.809.785 frt. Tartalék értékpapírok árfolyamigazosára 327.287 frt. Disponibilis tartalék: 500.000 frt. Az életbiztosítás külön nyereség-tartaléka 600.000 frt és az általános nyereség-alapok 1.214.963 frt.

Színház.

A szini szezon véget ért. Veszprémy Jenő, F. M. K. E. színtársulata pénteken f. h. 30-án tartotta utolsó előadását B.-Gyarmaton. Visszatérítéssel drék társulatunk itteni működésére, örömmel konstatálhatjuk, hogy az elmúlt szezon, habár anyagilag kevésbé, de szellemileg a legkimerültebb volt; úgy az előadott darabok, mint a kifogástalan precíz előadások, melyek bármely elsőrangú nagy város előrehaladott igényeit is képesek kielégíteni, biztosították Veszprémy részére a közönség fokozódó és állandó rokonszenvét. Veszprémy és színtársulata oly érdemeket szerzett, több évi itt működése alatt, hogy nemzeti kultúránk jelentékeny tényezőjének, a magyar színeszetnek állandó és biztos talajt épített városunkban, s elődei által

ejtett események teljesen kikészítette. Midőn a színtársulat tavasztal, annak jól kiérdemelt, kifogástalan működéséért teljes elismeréssel adozunk, azon ohajunknak adunk kifejezést Veszprémyt és társulatát mielőbb városunk falai közt üdvözölni.

Az utolsó heti műsor:

Hétlőn: f. h. 26-án „Libapasztor” operette újdonság adotta a színpadon 2-szor kitűnő előadásban, hogy a szépségű közönség ismét csak azon megyőződéssel távozott, hogy e színtársulat valóban érdemes a partolásra.

Kedden: f. h. 27-én Komlósi Ilona jutalmazott „A két árva” népies dráma került színpadra. Jutalmazottat, ki „Luist” játszotta, tisztelői virágcsokrokkal és tapsokkal halmozták el; de meg is érdemelte. Komlósi Ilona a társulat kedves naivája, ez este ismét fényes bizonyítékot adott kiváló tehetségének s a vak koldus lánykát az érzelmei oly meglehető szingardagsággal ruházta fel, hogy nem egy néző szemébe könnyeket esalt. Mellette: Hatvani, Sz. Németh, Rélay, Déry, Oláhne, H. Léay Berta stb. szerepek megérdemelt tapsokat.

Szerdán: f. h. 28-án „Hoffman meséi” bájos zenéjű operában mutatta meg a társulat, hogy képes ilyfajta nehéz klasszikus zeneművek sikeres előadására is. Erdőss a csinos szerepben valóban brilirozott a szép hangját mindvégig teljesen érvényesítette. Posfay Ella, mint „Olimphia” úgy

játéka, mint énekével elragadta a közönséget. Hatvani Edé, hármass szerepében kitűnő volt. A többiek úgy az énekek, és zenekar kifogástalanul működtek közre.

Csütörtőn: f. h. 28-án érdekes drámai estéje volt a társulatnak. Színpadra került: „Paraszbecsület” olasz drámaletta és „Lengyel zsidó” nagy hatást ért dráma. Az elsőben Veszprémyne Ágh Ilona asszony ragadta el művészi játékával a közönséget s érdemelte ki az elismerés tapsait. „Lengyel zsidó” főszerepét „Mathist” Rélay adta s mondhatjuk kitűnően s különösen az álomképben emelkedett Rélay játéka azon művészi színvonalra, melyet a közönség hosszantartó, zajos tapsaival jutalmazott meg. Kitűntek még: Komlósi Ilona, Oláhne, Déry, Sz. Németh és Tiszlay.

Péntek f. h. 29-én utolsó előadásul: „Próbaházasság” ment, melyben H. Léay Berta, Oláhne, Komlósi Ilona, Sz. Németh, Rélay, Tiszlay. Hatvani egyaránt jeleskedtek.

A színtársulat szombaton új állomásra Nagy-Surányba utazott, mely szintén a „F. M. K. E. színikerületbe” tartozik.

Felölő szerkesztő: Horváth Danó.

Főmunkatárs: Reményi Károly.



SCHÖNFELD MIKSA,

kárp. és aszt. bútorraktára B.-Gyarmat.

a KOSSUTH-utcában.

Ajánlja díszan felszerelt, jutányos árú raktárát szállár anyagból készített, modern ízlésű, különf. fa-, vas- és kárpitosbútorokban úgy egyenként, mint szalókok, szobák, vendéglők és egy-letli helyiségek teljes berendezésére nézve. Dús választék olajnyomatú és üvegre festett, kitűnő kivitelű, tetszetős fal- és egyéb ábrázatú képekben, fa- és aranyozott keretű tükrökben. Gyermekekocsi, nemkülönböztetve mindenféle és méretű koporsók nagyválasztékú raktára.

Videki megrendelések pontosan és lehetőleg gyorsan teljesítettek. Egy jó házbeli való és azonos tanácsot azonnal felvételük.

Befőzni való
válogatott nagysejtemű spinnol meggyel, kiváló f. h. kalcszín-baruczkot 5 kilós kosarakban nom nagy gondosan csomagolva 1 frt 36 krért küld:
HOFFMANN A. Nyíregyházán.

Haszonbérlet

Nogradva-megyében, Káranes-Keszi határában fekvő és 502 hold kiterjedésű völgytel, 128 hold kiterjedésű szőlő-völgyi és 138 hold kiterjedésű Szatnyavszky pusztán, együttesen 780 hold és 853 négyzet-öl kiterjedésű birtokom akar külön: kisebb gazdaságokra felszárva, akár együttesen, folyó évi szeptember 30-tól kezdve több évre haszonbérletre kiadók. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos: Décsy Imre ügyvéd Budapest VI., Andrássy-út 1. sz.

Haszonbérlet

„HUNGARIA“

országos magyar vajkivitel részvénytársaság értesíti a l. gazdaközönséget,

hogy irodáját Budapest, Dalszínház-utca 10. sz. a megnyitotta és vajtermelésre vonatkozó bejelentéseket elfogad és vajszállítási szerződéseket köt; a vajátvételt azonban csak f. évi október hó 1-én kezd meg.

Ennélfogva felkérjük a l. gazdaközönséget mielőbbi bejelentkezésre, mert egy vajtermelésre berendezendő tejjáadás felszerelése tekintettel a már is beallott tömeges megrendelésekre, legalább 14 8 hetet vesz igénybe.

Részletes, az egész okszertű vajtermelést röviden tárgyaló szó- vagy írásbeli felvilágosításokkal legnagyobb készséggel szolgálunk.

A „Hungaria” országos magyar vajkivitel részvénytársaság igazgatósága:

Báró Jósika Gábor s. k., elnök.

Kunkel Imre s. k., vezérigazgató.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírott Sztranyavszky Géza, kir. közjegyző közhírré teszem, hogy a Gazdak és iparosok általános hitelszövetkezete b.-gyarmati fiókjának fűszer- és vegyes kereskedésében általam leltározott árucikkeket, önkéntes nyilvános árverésen, B.-Gyarmaton, az üzleti helyiségben folyó 1894. évi július 3-án és a következő napokon, mindkét délelőtt 8 órakor, középénzfizetés mellett eladom és arra az árverésre a venni szándékozókat meghívom.

B.-Gyarmat, 1894. évi június 27-én.

Sztranyavszky Géza, kir. közjegyző. (P. H.)

Tanuló fölvételük Kern Testvérek vas- és fűszerkereskedésében Léván.

Az őszi hadgyakorlatok ideje alatt

Ő Felsége a királynak

vármegyénkben történő legmagasabb látogatása alkalmából ajánlom magamat bármily szobában

dísz-magyar-öltözékeknek

a lehető legjutányosabb árfeltételek mellett való pontos és gyors elkészítésére. Megrendeléseket már most elfogad

Gescheit Ármin,

fővárosi Balassagyarmaton.

Vendéglő-áthelyezés.

A b.-gyarmati Kaszinó-épület azon földszinti helyiségeiben, a hol eddig a czukrászda volt, teljes kényelemmel felszerelt vendéglőt, sűrűházat és kávéházat nyitottunk, hol a n. ó. közönség minden igényeinek megfelelően, egyszerűsággal és díszes fogatok számára istállóberendezéssel szolgáltatásra állunk.

Tisztelettel:

Stetner Dávid, bérli,
Teller Ignác, vendéglős.

Vadászjogbérbeadási hirdetmény.

A főleki Coburg hercegi erdőhivatal a herceg-uradalmai erdő- és mezővadászati jogot Ipoly-Litkén irásbeli ajánlat útján folyó évi november 1-től újabbal hat (6) évre bérbe adja. Az ajánlatok legkésőbb f. é. augusztus 15-ig az alulírott erdőhivatalhoz adandók be, hol a vadászjog bérbeadására vonatkozó feltételek is megtekinthetők.

Megjegyzetlik azonban, hogy a hercegi uradalom fenntartja magának a jogot, a bér nagyságára való tekintet nélkül bérlejtől azt választani, kit erre nézve legmegelőzőbbnek talál. Fülk, 1894. június 14-én.

Coburg hercegi erdőhivatal.

Nyomtatott úrv. Kék Lászlóval Balassagyarmaton.